

Farmaceutická péče o pacienty s akné

Tereza Toušková, Kateřina Malá-Ládová

Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

Akné je multifaktoriální zánětlivé onemocnění kůže postihující nejčastěji adolescenty, může však přetrvávat až do dospělosti. Cílem léčby je zlepšit dermatologický stav pacienta a zvýšit celkovou kvalitu života. Farmaceuti hrají velmi důležitou roli v péči o pacienty s akné a tento přehledový článek představuje možnosti farmaceutické péče o tyto pacienty. Farmaceuti mohou identifikovat pacienty s různými formami akné, zapojit se do prevence akné včetně úprav životního stylu, a přispět k optimalizaci výběru a užívání vhodné farmakoterapie doplněné o nefarmakologická opatření dle konkrétních specifik pacientů. Pilířem v léčbě akné je lokální farmakoterapie, kdy volně prodejné přípravky obsahující benzoylperoxid nebo kyselinu azelaovou mohou být doporučeny pro mírné až středně těžké formy akné. U středně těžkých a těžkých forem akné jsou předepisovány retinoidy nebo jejich kombinace s antibiotiky. Při neúčinnosti či rezistenci k lokální léčbě přichází v úvahu systémová léčba zahrnující mimo jiné perorální antibiotika nebo isotretinoin. Farmaceuti se tak uplatňují v maximalizaci účinku a minimalizaci rizik těchto léčiv a v neposlední řadě edukují pacienty, jak správně pečovat o pleť pomocí tzv. dermokosmetiky, která je v předloženém článku vymezena.

Klíčová slova: akné, kosmetika, dermokosmetika, farmaceutická péče, lokální farmakoterapie, celková farmakoterapie, lékárna.

Pharmaceutical care for patients with acne

Acne is a multifactorial inflammatory skin disease affecting mostly adolescents, but it can persist into adulthood. The aim of treatment is to improve the patient's dermatological condition and improve the overall quality of life. Pharmacists play a very important role in the care of acne patients and this article reviews opportunities for pharmaceutical care of such patients. Pharmacists can identify patients with different forms of acne, engage in acne prevention including lifestyle modifications, and contribute to optimizing the choice and use of appropriate pharmacotherapy accompanied by non-pharmacological approaches according to the specific patient characteristics. The mainstay of acne treatment is topical pharmacotherapy, where over-the-counter products containing benzoyl peroxide or azelaic acid may be recommended for mild to moderate forms of acne. Retinoids or their combination with antibiotics are prescribed for moderate and severe forms of acne. When topical treatment is ineffective or resistant, systemic treatment including for example oral antibiotics or isotretinoin is considered. Pharmacists thus engage themselves in maximizing the effect and minimizing the risks of these drugs and, last but not least, educating patients on how to properly care for their skin using so called dermocosmetics, which is defined in this article.

Key words: acne, cosmetic products, dermocosmetics, pharmaceutical care, topical treatment, system treatment, pharmacy.

Úvod

Akné je polymorfní zánětlivé onemocnění pilosebaceózní jednotky kůže, což je struktura, která zahrnuje vlasový folikul a mazovou žlázu. Jedná se o nejběžnější kožní onemocnění, které postihuje přibližně 9 % celosvětové populace, z toho přibližně 85 % osob ve věku 12 až 24 let (1). Typický je právě výskyt v období adolescence, nicméně akné může přetrvávat, nebo se objevit nově až v dospělosti. Toto onemocnění vzni-

ká kombinací faktorů zahrnujících nadměrnou produkci kožního mazu (seborhea), folikulární retenční hyperkeratózu, změny v mikrobiální flóře (zvýšená kolonizace *Cutibacterium acnes*) a imunitní procesy spojené se zánětem. Genetická predispozice a životní styl hrají ve vzniku akné neméně důležitou roli (2).

Podle přítomnosti základních morf (komedonů, papul, pustul, nodulů a cyst) lze rozlišovat několik typů akné. Nejčastěji se lze setkat